

ศยามล เจริญรัตน์ : “จิวแท้จิว” ในฐานะละครสังคม : สัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยจีน (“TEOCHIU CHINESE OPERA” AS A SOCIAL DRAMA : ETHNIC SYMBOL OF THAI-CHINESE PEOPLE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ฤวิทร์พันธุ์, จำนวน 220 หน้า ISBN 974-03-1332-9

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญและพัฒนาการของจิวในฐานะเสมือนหนึ่งเป็นละครทางสังคมที่สามารถสะท้อนภาพของสังคมออกมาในรูปแบบของละคร เนื่องจากจิวเป็นการแสดงของชาวจีน จึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงขอบเขตทางชาติพันธุ์จีนในสังคมไทย แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการปรับตัวของจิวเพื่อความอยู่รอดในสังคมไทย ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลในเบื้องต้นพบว่ามิกณะจิวขนาดใหญ่ในประเทศไทยจำนวน 27 คณะ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสมาชิกคณะจิว 6 คณะ แยกเป็นนักแสดง 10 คน บุคลากรในคณะจิว 6 คน และสัมภาษณ์บุคลากรในศาลเจ้าและผู้จ้าง 4 คน ผู้ชม 6 คนและเหล่าซือ 1 คน โดยอาศัยกระบวนการสังเกตและวิเคราะห์รวมถึงการสัมภาษณ์และหลักฐานทางเอกสาร

จากการศึกษาพบว่า จิวเป็นการแสดงประเภทหนึ่งของชาวจีนที่ยังคงมีความสำคัญต่อชาวจีนเพราะมีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจีนที่ยังคงได้รับการเคารพบูชา การแสดงจิวมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องในสังคมไทยและถูกปรับเปลี่ยนสถานภาพเรื่อยมา จากฐานะสิ่งบูชาเทพเจ้าและค่อยๆกลายเป็นสิ่งสร้างความบันเทิงแก่ชาวจีน ไปจนถึงการก่อให้เกิดสำนึกร่วมในความเป็นจีนเนื่องจากภาษาที่ใช้ก็คือภาษาจีน และสภาพการเป็นเสมือนสิ่งบูชาเทพเจ้า ในทุกวันนี้จิวเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่มีการให้นิยามตัวเองใหม่ ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยขอบเขตทางภาษาจีนเช่นในอดีต

สิ่งที่จิวนำเสนอในการแสดงได้สะท้อนถึงตัวตนของสังคมจีน ในด้านการสะท้อนภาพความเป็นจีนในวิถีการดำเนินชีวิตโดยการสอดแทรกคำสั่งสอนตามความเชื่อให้กระทำคุณงามความดีแก่สังคม ในแง่ของสัญลักษณ์ในจิวนั้นเป็นการให้ความหมายที่สามารถตีความได้ภายในกลุ่มคนจีนและลูกหลาน ส่วนเรื่องร่างกายแล้วพบว่าจิวเป็นเหมือนการสร้างพื้นที่ขอบเขตให้แก่นักแสดงและผู้ชม ให้ร่างกายของนักแสดงมีสภาวะที่พิเศษ คือ เป็นไปตามอุดมคติที่สังคมต้องการ ในขณะที่เดียวกันระหว่างการแสดงจิวมีการสร้างบรรยากาศให้เกิดพื้นที่ทางอารมณ์เฉพาะให้คนในพื้นที่มีความรู้สึกร่วมกัน และความรู้สึกร่วมนี้ทำให้เกิดความเป็นชุมชนชาวจีนในจินตนาการที่มีขอบเขตทางเนื้อหาและสัญลักษณ์ที่เข้าใจร่วมกัน แม้เมื่อการแสดงจบลงก็ยังคงมีความเป็นชุมชนหลงเหลืออยู่ในรูปของกรอบรมสั่งสอนค่านิยมความเป็นจีน

ปัจจุบันพบว่าความเข้มงวดในการแสดงจิวลดถอยลงทั้งด้านการแสดง บุคลากรและอุปกรณ์ประกอบฉาก อันเนื่องมาจากความเสื่อมความนิยมในการชมจิวในประเทศไทย แต่จิวก็ยังพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงเพื่อความอยู่รอด อย่างไรก็ตามจิวจะไม่สูญสลายไปตราบเท่าที่ชาวจีนยังคงยึดมั่นในศาสนาและความเชื่อในบรรพบุรุษ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา มานุษยวิทยา

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต At Amz

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ปรีชา ฤวิทร์พันธุ์